

UTTALEOPPLÆRING – HELT GRUNNLEGGENDE

NAFO-konferansen

20. november 2018

Aida Leistad Thomassen, UiO

Dagens

1. Hva skjer i munnen? Vokaler og konsonanter
2. Målet med uttaleopplæring
3. Hvorfor er dette viktig for lærere?
4. Uttaleundervisning – noen viktige stikkord

Hva skjer i munnen? Hva er forskjellen på lydene?

- / i e æ / som i *file, fele, fæle*
 - åpningsgrad
- / ø å / som i *mø, må*
 - fremre/bakre
- / i y u / som i *ri, ry, ru*
 - lepperunding

Hva skjer i munnen? Hva er forskjellen på lydene?

- / t n s / som i *tam, nam, Sam*
 - artikulasjonsmåte

- / p t k / som i *pai, thai, kai*
 - artikulasjonssted

- / k g / som i *kul, gul*
 - stemthet og aspirasjon

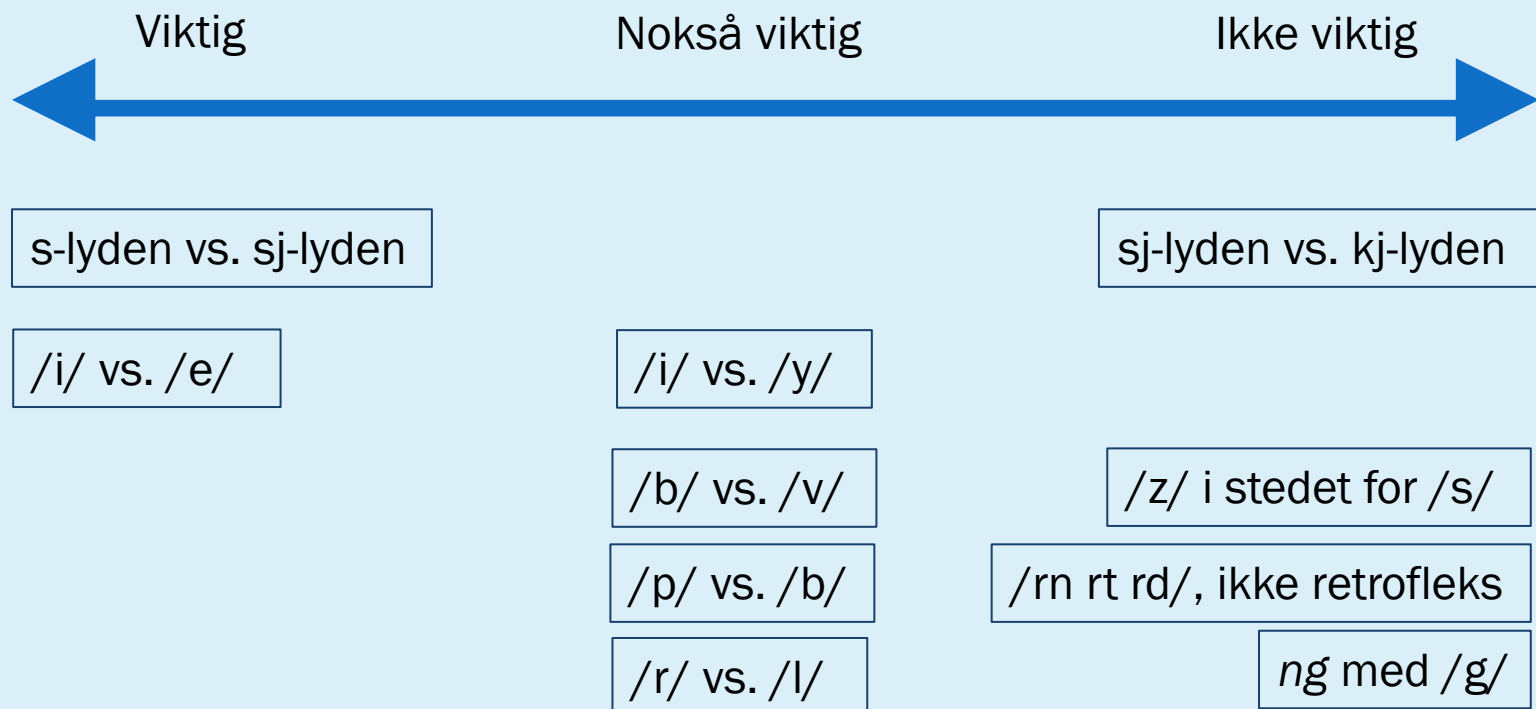
Målet for uttaleopplæring

- Målet = forståelig uttale
- Uforståelig eller vanskelig forståelig uttale er gjerne summen av flere forskjellige ting
 - *Eksempel: /nidale/*
 - Trykkplassering
 - Vokallengde
 - Bortfall av konsonant i slutten av ordet
 - /i/, ikke /y/
 - Av disse tingene, hva er viktigst for forståelig uttale?

Målet for uttaleopplæring = forståelig norsk

- Dette må vi ta stilling til:
 - *Hva er viktigst å fokusere på for å nå målet?*
 - *Hva er mindre viktig for at uttalen skal bli forståelig?*
- Ikke alt er like viktig.
- Det vanskeligste er ikke nødvendigvis det viktigste.

Ikke alt er like viktig for forståelig uttale. En tentativ illustrasjon.

Hvorfor er dette viktig for lærere?

- Identifisere hva innlærerne gjør
- Veiledning og forklaring
- Planlegging av undervisning
- Vurdering

Uttaleundervisning

- Bør være mer enn bare repetisjon og imitasjon
- Bevisstgjøring
- Øvelse av motoriske ferdigheter
- Lytteøvelser
- Klassemiljø
- Øvelsestyper
 - *styrte, delvis styrte og frie(re) øvelser*

PS

- Prosodi (trykk, vokallengde og tonem) og intonasjon er viktig, men ble ikke tatt opp her.

Vil du vite mer?

- Celce-Murcia, Marianne, Donna M. Brinton, Janet M. Goodwin & Barry Griner (2010) *Teaching Pronunciation: A Course Book and Reference Guide (2nd ed.)*. New York: Cambridge University Press
- Derwing, Tracey M. & Murray J. Munro (2015) *Pronunciation Fundamentals. Evidence-based Perspectives for L2 Teaching and Research*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company
- Endresen, Rolf Theil (1991) *Fonetikk og fonologi. Ei elementær innføring*. Oslo: Universitetsforlaget